

Varsó/Budapest, 2016. szeptember 26.

A kezdeményezők:

1. Nemzeti Szövetkezeti Tanács
- Lengyelország Jasna utca 1, 00-013 Varsó;
2. Országos Szövetkezeti Tanács
- Magyarország Károly krt 5 / a, Budapest.

Beata Szydło Úrhölgy
a Lengyel Köztársaság miniszterelnöke

Orbán Viktor Úr
a Magyar Köztársaság miniszterelnöke

**A lengyel és magyar Országos Szövetkezeti
Tanács**

közös felhívása
a lengyel és a magyar kormányhoz
a szövetkezetek fejlesztéséért közös politika
folytatására és a nemzetközi szövetkezeti
szabályok megvalósítására a lengyel és
magyar jogrendben.

*A kezdeményezők, mint az
önkormányzati szövetkezetek vezető testületei
együttműködésüknek köszönhetően
együttesen fordulnak a miniszterelnökökhöz a
következő ügyben:*

A szövetkezetek a tagságuk
tulajdonában lévő jogi személyek, és a
Szövetkezetek Nemzetközi Szövetsége által
megalkotott hét alapelvet alkalmazzák.

(1. önkéntesség, és nyitott tagság, 2.
demokratikus tagi ellenőrzés, 3. a tagok
gazdasági részvétele, 4. autonómia, és
függetlenség 5. oktatás, képzés, és informálás,
6. együttműködés a szövetkezetek között, 7.
közösség iránti elkötelezettség).

Jelenleg a szövetkezetek nemzetközi elvei nem
minősülnek a nemzetközi jog szabályainak. Ez
annak a ténynek tudható be, hogy a
Szövetkezetek Nemzetközi Szövetsége a
nemzetek fölötti jog tekintetében nem olyan
nemzetközi szervezet, mint az Európai Unió,
annak megfelelően, hogy az SZNSZ egy

Warszawa/Budapeszt, 26 września 2016 r.

Wnoszący apel:

1. Krajowa Rada Spółdzielcza
ul. Jasna 1, 00-013 Warszawa;
2. Krajowa Rada Spółdzielcza
Karoly krt 5/a, Budapeszt

Sz. Pani Beata Szydło
**Prezes Rady Ministrów Rzeczypospolitej
Polskiej**
Sz. Pan Orbán Viktor
Prezes Rady Ministrów Węgier

Wspólny apel

**polskiej i węgierskiej Krajowej Rady
Spółdzielczej do Rządu Polski i Węgier w
sprawie prowadzenia wspólnej polityki na
rzecz rozwoju spółdzielni oraz wdrożenia
Międzynarodowych Zasad Spółdzielczych do
porządku prawnego Polski oraz Węgier**

*Wnoszący apel, pełniący funkcję
naczelnych organów samorządu
spółdzielczego w Polsce oraz na Węgrzech, z
uwagi na podjętą współpracę zwracają się
wspólnie do Pani Premier oraz Pana Premiera
w następującej sprawie:*

Spółdzielnie są przedsiębiorstwami,
będącymi własnością ich członków i
stosującymi się do siedmiu Zasad
Spółdzielczych ustalonych przez
Międzynarodowy Związek Spółdzielczy. (1.
dobrowolnego i otwartego członkostwa, 2.
demokratycznej kontroli członkowskiej, 3.
ekonomicznego uczestnictwa członków, 4.
autonomii i niezależności, 5. edukacji,
szkolenia i informacji, 6. współpracy pomiędzy
spółdzielniami, 7. troski o społeczność
lokalną).

Obecnie Międzynarodowe Zasady Spółdzielcze
nie stanowią norm prawa międzynarodowego.
Wynika to z tego, iż Międzynarodowy Związek
Spółdzielczy nie jest organizacją

nemzetközi szövetség. Az EU jogrendjében kifejezetten szövetkezetekre vonatkozó rendelkezést kizárólag a határon átnyúló szövetkezeteket szabályozó 1435/2003 tanácsi rendelet képviseli. Tekintettel arra, hogy a nemzeti szintű szövetkezetek a nemzeti szabályozás alá tartoztak, ám a rendelet megszületésekor EU tagsággal csak olyan országok rendelkeztek, amelyek külön jogi előírás nélkül is érvényesítették nemzeti szabályozásukban az SZNSZ által meghatározott alapelveket, az EU rendelet preambulumban történő utaláson túl normaszövegében ezen elvek tételes, és részletes rögzítése szükségtelen volt.

Ez a felemás szabályozási rendszer eredményezte sajnálatos módon például Lengyelországban, hogy a szövetkezetek működési alapelvei megértésének hiányában, nemzeti szinten a szövetkezeti tagok számára kedvezőtlen szabályozás fogadtak el.

A kezdeményezők érzékelik a jó irányú változás első jeleit, ami a jelenlegi vezető politikai erő szövetkezeti mozgalommal kapcsolatos megközelítésének változásával társul Lengyelországban, és Magyarországon, ennek ellenére 2009-ben benyújtásra került a lengyel Parlamenthez egy normaszöveg, ami a lengyel szövetkezetek szerint világosan lerombolja a szövetkezeteket. Ezt a tervzetet nem vitatták meg a szövetkezeti közösséggel, a normatív szabályokban többségében a javasolt módosításokat nem érvényesítették. Ez a javaslat nem volt konzekvens sem a nemzetközi szövetkezeti szabályokhoz, sem a jogállamiság alapelveihez, és a szabad piaci versenyhez.

2011. február 25.-én a lengyel parlament elfogadott egy törvényt az állampolgárok és üzleti vállalkozások adminisztratív akadályainak eltörléséről, amely magában foglalt a szövetkezeti jogra vonatkozó változtatási javaslatokat. Az elfogadott módosítások lehetővé tették a tőke viszonylag egyszerű felosztását, amelyet

międzynarodową w rozumieniu prawa międzynarodowego jak np. Unia Europejska, jest to Stowarzyszenie Międzynarodowe. Przepisy prawa Unii Europejskiej dotyczące spółdzielni zostały jedynie określone w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1435/2003 r., które reguluje wyłącznie działalność spółdzielni w wymiarze transgranicznym. Tym samym przepisy prawa Unii Europejskiej nie zapewniają ochrony spółdzielniom na poziomie krajowym. Ochrona ta uzależniona jest od wdrożenia Międzynarodowych Zasad Spółdzielczych do krajowych porządków prawnych.

Powodowało to, jak chociażby w Polsce oraz na Węgrzech, niezrozumienie zasad, w oparciu o które działają spółdzielnie, a w konsekwencji prowadziło do przyjmowania na poziomie krajowym niekorzystnych dla członków spółdzielni regulacji.

Wnoszący apel zauważają pierwsze sygnały dobrej zmiany, które związane są ze zmianą podejścia obecnej władzy do spółdzielczości w Polsce oraz na Węgrzech. Jednakże w Polsce w 2009 r. rozpoczął się w Polsce proces przedkładania w polskim Sejmie projektów aktów normatywnych, które w ocenie polskich spółdzielców ewidentnie szkodziły spółdzielczości. Projekty te nie były konsultowane ze środowiskiem spółdzielczym, które w większości nie akceptowało proponowanych zmian w projektowanych aktach normatywnych. Propozycje te nie były zgodne ani z Międzynarodowymi Zasadami Spółdzielczymi, czy też z zasadami demokratycznego państwa prawnego oraz wolnego, konkurencyjnego rynku.

W dniu 25 lutego 2011 r. Sejm RP przyjął ustawę o zniesieniu barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców, w której znalazły się również propozycje zmian w prawie spółdzielczym. Uchwalone zmiany pozwoliły na stosunkowo

rendszerint a szövetkezeti tagok számos generációjára, néha több ezer ember hozott létre. Ez a lépés nagyon kedvezőtlen volt a szövetkezeti mozgalomra, elfordítva az eredeti alapelveiktől és értékeiktől, és a pusztán csak anyagi értékek és monopolisztikus piacok érvényesüléséhez vezetett.

Ezt követően, 2012. október 1-én került benyújtásra a lengyel parlamenthez a lakásszövetekről szóló indítvány tervezet (Lengyel Parlament VII. időszak – Parlamenti dokumentum No. 819).

Ez a javaslat többek között feltételezte a lakóközösség törvény erejénél fogva történő létrehozását minden tulajdonra vonatkozóan az első lakás külön tulajdonjogának alapján, figyelmen kívül hagyva a vagyoni szövetkezeti jellegét, és annak továbbvitelét a fejlődő közösségekbe, illetőleg a szövetkezeti elnök, igazgatóság, és felügyelőbizottság közvetlen megválasztását.

További indítvány-tervezet került benyújtásra a parlamenthez 2013. július 13-án a szövetkezeti törvény módosítására a jog egy további kreálmányaként, amelynek az a célja az élelmiszeripari, vagy ipari szövetkezetek felszámolásakor, hogy ezek a szövetkezetek kereskedelmi vállalatokká alakuljanak.

Megjegyzendő, hogy a parlamenti tervezet eredeti változata, amely 980 oldalas nyomtatvány, kezdetben úgy látszott, hogy konzisztens a nemzetközi szövetkezeti elvekkel, de megmagyarázhatatlan módon a tervezet ugyanoda vezetett, mint a korábbiak.

A magyar szövetkezeti jogban többször szabályozták a szövetkezetek jogi környezetét az elmúlt 25 évben, mint az azt megelőző 100 esztendőben.

Sajnálatos módon a folyamatban dominánsan jelent meg az a törekvés, amely a szövetkezetet nem a nemzetközi elvek gyakorlatából adódó sui generis jellegének megfelelően, hanem a társas vállalkozások egy formájaként kezelte. Ezáltal a szabályozás

proste przejęcie majątku, najczęściej wypracowanego przez kilka pokoleń spółdzielców, czasem kilka tysięcy członków, poprzez kilkunastu, kilkudziesięciu z nich. Krok ten był bardzo niekorzystny dla ruchu spółdzielczego, odwrócił spółdzielczość od jej pierwotnych zasad i wartości i skierował działania jedynie na wartości materialne i monolityczne rynki.

Następnie w dniu 1 października 2012 r. wpłynął do Sejmu RP poselski projekt ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (Sejm Rzeczypospolitej Polskiej VII kadencja - Druk sejmowy nr 819). Projekt ten zakładał m.in. ustanowienie *ex lege* wspólnoty mieszkaniowej w każdej nieruchomości z chwilą ustanowienia odrębnej własności pierwszego lokalu, odebranie majątku spółdzielni i przekazanie go powstającym wspólnotom, czy też bezpośrednio wybory na prezesa, członków zarządu i członków rad nadzorczych.

Kolejny poselski projekt ustawy o zmianie ustawy Prawo spółdzielcze został zgłoszony do Sejmu w dniu 23 lipca 2013 r. jako kolejny twór prawny, który zmierzał do likwidacji spółdzielni, tym razem prowadzących działalność handlową w zakresie wyrobów spożywczych lub przemysłowych, a polegający na przekształceniu tych spółdzielni w spółki prawa handlowego.

Wskazać należy, iż w pierwotnej wersji projekt poselski mający dokonać zmian ustawy Prawo spółdzielcze oznaczony jako Druk 980 wydawał się być zgodny z zasadami wyrażonymi w Międzynarodowych Zasadach Spółdzielczych, jednak z niezrozumiałych przyczyn prace nad projektem zmierzały w tym samym kierunku, co wcześniejsze projekty.

W przypadku węgierskiego prawa spółdzielczego było ono częściej nowelizowane w ciągu ostatnich 25 lat, niż wcześniej w przeciągu stu lat. Niestety

egyre határozottabban összemosta a kizárólag tőkeérdekeltségre alapuló gazdasági társaságok szabályait a szövetkezeteknek a nemzetközi elvekből fakadó, a tagoknak a szövetkezet tevékenységében való részvételére, az állandó tagi ellenőrzésre, és a kifelé for-profit, a tagság felé non-profit elszámolást érvényesítésére vonatkozó szabályaival.

E törekvésnek első jelei voltak már az 1992. évi I. és II. törvények, amelyek lehetővé tették a főleg baloldali kötöttségű szövetkezeti menedzsmentnek, hogy az addigi szocialista szövetkezeti tulajdon legértékesebb részeit magántulajdonukká tegyék, illetőleg a szövetkezeti kereteket a társasági joghoz közelítsék. Ezáltal esélye sem volt annak, hogy – az igaz, hogy nem az alapelveknek megfelelő önkéntességgel létrehozott – szövetkezeti vagyon közösségi érdekeltségben működjön, hasonlóan a két világháború közötti HANGYA rendszerhez, amely a Trianon utáni gazdasági és társadalmi stabilizálás Kárpát-medencei szintű motorja volt.

A párhuzamos szövetkezeti rendszert (jogutód, illetve új típusú szövetkezeteket) eredményező folyamat betetőzését jelentette a Polgári Törvénykönyv 10. esztendő előkészítése, majd a kodifikációs folyamata. Az a kormányzati álláspont, hogy a szövetkezetek a jogi személyek egy speciális csoportja, önmagában nem vitatható. A 2013. évi V. törvény azonban a nemzetközi alapelvek koherens rendszerét nem érvényesítette normatív követelményként. Ezen túlmenően az általános dispozitív jellegével éppen a szövetkezetek esetében az elvek alkalmazása érdekében megkövetelt szigorúbb, kógens jellejű előírások érvényesíthetőségét tette lehetetlenné.

A jogbizonytalanságot fokozta, hogy a korábbi, kódex jellejű, és kógens szabályozást tartalmazó – bár jelentős korrekcióra szoruló – 2006. évi X. törvény szövegéből a Polgári Törvénykönyvbe említett rossz szemlélettel

spółdzielniom na Węgrzech nie przyznano charakteru właściwego spółdzielniom, lecz przypisano cechy właściwe dla udziałowców spółek prawa handlowego. W ten sposób przepisy węgierskiego prawa spółdzielczego stały się bliższe podmiotom kapitałowym, co jest mylące, z równoczesnym zachowaniem zasad regulacji dotyczących spółdzielni, uczestnictwa członków w działalności spółdzielni, stałego mechanizmu kontroli podmiotu przez członków i ich nastawienia na zysk, charakteru non-profit spółdzielni, jak również nawiązując do międzynarodowych zasad spółdzielczych.

Pierwsze sygnały powyższego pojawiły się w ustawie I i ustawie II w 1992 r. Doprowadziły one do sytuacji, w której najbardziej wartościowe części majątku spółdzielni z okresu socjalistycznego zostały przejęte przez ich zarządy, nadając im ramy znane zasadom, w oparciu o które działają spółki prawa handlowego.

W ten sposób własność spółdzielcza, nie ma możliwości występowania zgodnie z interesem wspólnoty spółdzielczej, tak jak to miało miejsce w przypadku systemu HANGYA, który po I wojnie światowej stanowił motor społecznej i ekonomicznej stabilizacji w rejonie Karpat.

Kulminacja tego procesu skutkowałą sytuacją, w której funkcjonowali równolegle następcy prawni spółdzielni jak i ich nowe typy, co miało swoje następstwo w 10-letnich przygotowaniach nad Kodeksem cywilnym i procesem kodyfikacji. Stanowisko rządu, zgodnie z którym spółdzielnie są szczególną grupą osób prawnych, samo w sobie nie jest kontrowersyjne. Jednakże ustawa V z 2013 r. nie wskazała, iż międzynarodowe zasady spółdzielcze są wymogiem normatywnym. Ponadto, ze względu na fakultatywne definicje zawarte w regulacji, zapewnienie stosowania międzynarodowych zasad spółdzielczych stało się de facto niemożliwe.

Niepewność w zakresie prawa dopełniono poprzez usunięcie zasad ogólnych wedle powyżej wskazanego nieprawidłowego

átemelt általános rendelkezések törlése. Ezáltal egy torz, a szövetkezeti ágazatok egy részét felölelő, ugyanazon jelölésű (2006. évi X.) szövetkezeti törvény vált hatályossá. Bár ebben a szociális szövetkezetek, és a diákszövetkezetek szabályozása jelentősen javult, az általános előírások, és különösen a nemzetközi alapelvek normaként való megjelenésének hiánya alapvető gátja a valódi szövetkezetek létrehozásának, megerősödésének, ami nélkül, miként a XX. századi példa is mutatja, a nemzeti önrendelkezés is hosszú távon veszélyeztetett.

Mindezekből következően úgy látjuk, hogy a nemzetközi szövetkezeti elvek nemzeti szintű alkalmazásának hiányában, az Európai Unió jogból fakadó kötelezettség híján a szövetkezetek joga nem volt, és még most sincs véleményünk szerint kellően védve. Ez a probléma történeti okok folytán különösen a 2004 óta az EU-hoz csatlakozott országokat érinti, mivel gazdasági és társadalmi szempontból a szövetkezeti szektor fejlődése – szemben a régi tagállamokkal – a második világháború után megtört. A régi tagállamok szövetkezeti jogának szerves fejlődése – változásaikkal együtt – megővta a szövetkezeti elvek, és értékek érvényesülését, párhuzamosan a társadalom, és a kormányzatok elismerték az elvek érvényesüléséből származó nagyobb kööttségek kompenzációjára vonatkozó igények jogosságát. Ezáltal a régi tagállamokban lényegében nem kerültek versenyhátrányba a szövetkezetek más jogi formájú vállalkozásokhoz képest, gazdasági és társadalmi stabilitást adó szerepüket a 2008 utáni válság is igazolta. Ugyanakkor a szövetkezeti elvek, és értékek következetes érvényesülésének, és az ebből fakadó többlet-kötelezettségek elismerésének hiányában az új tagországok szövetkezetei mind az EU szintjén, mind nemzeti szinten versenyhátrányt szenvednek, társadalmi stabilizáló szerepüket nem tudják érvényre

podejścia do Kodeksu cywilnego, które miało miejsce od chwili uchwalenia ustawy X z 2006 r. (Prawo spółdzielcze), mającej charakter kodeksowy i zawierającej przepisy bezwzględnie obowiązujące. W ten sposób, wadliwa regulacja zaczęła wpływać na gałąź prawa spółdzielczego i objęła różne branże spółdzielcze taką samą miarą (ustawa X z 2006 r.). Chociaż regulacje dotyczące spółdzielni socjalnych i uczniowskich uległy znacznej poprawie, brak zdefiniowania zasad ogólnych prawa spółdzielczego, a w szczególności brak wprowadzenia do regulacji międzynarodowych zasad spółdzielczych, stanowią zasadniczą przeszkodę do wzmocnienia działających spółdzielni i powstawania nowych, a bez nich suwerenność narodowa jest zagrożona w długoterminowej perspektywie, jak pokazuje przykład XX wieku.

Z uwagi na brak wdrożenia na poziomie krajowym Międzynarodowych Zasad Spółdzielczych, wobec braku takiego obowiązku wynikającego z przepisów prawa Unii Europejskiej, prawa spółdzielni nie były i nadal nie są w naszej ocenie dostatecznie chronione. Z uwagi na uwarunkowania historyczne problem ten dotyczy w szczególności krajów członkowskich, które przystąpiły do Unii Europejskiej w 2004 r., w których, w przeciwieństwie do starych krajów członkowskich, ekonomiczny i społeczny rozwój załamał się po II wojnie światowej. Ustawiczny rozwój prawa spółdzielczego w krajach członkowskich, które jako pierwsze weszły do Unii Europejskiej paradoksalnie zahamował proces wzmacniania zasad i wartości spółdzielczych. W ten sposób w starych państwach członkowskich spółdzielnie zasadniczo nie są w niekorzystnej sytuacji w porównaniu z innymi typami przedsiębiorstw. Rola spółdzielni w zapewnianiu stabilności gospodarczej i społecznej została również potwierdzona podczas kryzysu po 2008 roku. Jakkolwiek, brak stałego wzmacniania pozycji międzynarodowych zasad i wartości przepisów prawa Unii Europejskiej, jak i przepisów prawa krajowego, skutkuje niekorzystną sytuacją dla spółdzielni na unijnym rynku konkurencji, które w konsekwencji tego nie mogą spełniać swojej roli dla stabilizacji społecznej.

juttatni.

A lengyel és a magyar kormányzat támogatása a nemzetközi szövetkezeti elvek európai szinten kötelező alkalmazására vonatkozó törekvésünkhöz biztosíthatja a szövetkezetek jogát, hogy az EU régi tagországaiban működő szövetkezetekkel, és más formában működő vállalkozásokkal egyenlő szinten működjenek együtt.

Első lépésként, a két kezdeményező a mellékelt petíciót juttatta el az Európai Parlamenthez, és tervezi, hogy Európában elsőként a nemzetközi szövetkezeti szabályok alkalmazására lengyel- magyar munkacsoportot hoz létre egy szövetkezeti törvény tervezet megalkotására, amely garantálhatja ezen jogokat Lengyelországban, és Magyarországon.

Erősen hiszünk, hogy a közös kezdeményezésünk jó esélyt hozhat Európa többi országának. Biztosak vagyunk, hogy a lengyel és a magyar gazdaság szövetkezeti alapra épülve példa lehet más országok gazdasága számára, hogy miként törekedhet a politika az egyéni vállalkozók közösségi integrációját megalósító szövetkezeti vállalkozások globális viszonyok között felmerülő szükségleteinek figyelembe vételére.

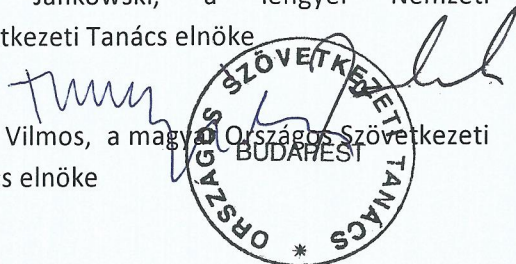
Hálásak lennénk a lehetőségért, ha bemutathatnánk javaslatunkat a lengyel-magyar szövetkezetek közötti együttműködés törvényi tervezete alapján mindkét ország miniszterelnökei számára.

Amennyiben kérdésük, vagy kétségük van, kérjük, ne habozzanak kapcsolatba lépni velünk, állunk rendelkezésükre.

Tisztelettel :

Jerzy Jankowski, a lengyel Nemzeti Szövetkezeti Tanács elnöke

Patay Vilmos, a magyar Országos Szövetkezeti Tanács elnöke

Wsparcie Rządu Polski i Węgier w naszych działaniach na rzecz wdrożenia Międzynarodowych Zasad Spółdzielczych, do krajowych porządków prawnych zagwarantowałyby spółdzielniom prawo do współuczestniczenia na równych warunkach z innymi formami przedsiębiorczości w Unii Europejskiej.

Jako pierwszy krok na drodze do wdrożenia Międzynarodowych Zasad Spółdzielczych, wnoszący apel skierowali petycję do Parlamentu Europejskiego na rzecz nadania Międzynarodowym Zasadom Spółdzielczym charakteru norm prawa Unii Europejskiej (Petycja w załączeniu), w ramach założonej przez nas, a pierwszej w historii Europy, Polsko - Węgierskiej grupy roboczej na rzecz opracowania prawa spółdzielczego, które zagwarantowałyby spółdzielniom ich stosowanie w Polsce oraz na Węgrzech.

Wierzymy, że nasza wspólna, historyczna inicjatywa zaowocuje dobrą zmianą w pozostałych krajach Europy. Jesteśmy przekonani, że polska i węgierska gospodarka oparta na spółdzielczości może być przykładem dla innych gospodarek państwa Europy jak należy prowadzić politykę wprowadzania prywatnych przedsiębiorców w przedsiębiorczość spółdzielczą, która będzie odpowiedzią na ich potrzeby.

Będziemy zobowiązani za możliwość przedstawienia Pani Premier oraz Panu Premierowi naszych propozycji na gruncie legislacyjnym w ramach polsko - węgierskiej wymiany doświadczeń między spółdzielniami.

W razie jakichkolwiek pytań lub wątpliwości pozostajemy do dyspozycji.

Z wyrazami szacunku

Jerzy Jankowski, Przewodniczący Zgromadzenia Ogólnego Krajowej Rady Spółdzielczej z siedzibą w Polsce

Vilmos Patay, Prezes Krajowej Rady Spółdzielczej z siedzibą na Węgrzech

